

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.024.02.2018
P/18/111

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/111 <i>Bezpieczeństwo przeciwpożarowe lasów państwowych</i>
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	Aleksander Małysz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/265/2018 z dnia 23 sierpnia 2018 r. Krzysztof Baron, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/282/2018 z dnia 6 września 2018 r. (Dowód: akta kontroli tom 1, str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	Nadleśnictwo Rybnik ¹ , ul. Kościuszki 36, 44-200 Rybnik
Kierownik jednostki kontrolowanej	Janusz Foltys – Nadleśniczy ² od dnia 7 grudnia 2017 r. (Dowód: akta kontroli tom 1, str. 5-8)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Nadleśnictwo w latach 2016-2018³ właściwie planowało zadania związane z realizacją przedsięwzięć w zakresie zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów oraz w sposób skuteczny wykonywało te przedsięwzięcia⁴. Projekt planu urządzenia lasu został uzgodniony ze Śląskim Komendantem Wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej, a opracowany w Nadleśnictwie dokument pn. *Sposób postępowania na wypadek powstania pożaru lasu* spełniał wymagania określone w *ustawie z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej*⁵ oraz *Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu*⁶. Sieć dojazdów pożarowych oraz źródła wody do celów przeciwpożarowych spełniały wymogi dla lasów zaliczanych do I kategorii zagrożenia pożarowego. Drogi pożarowe oraz punkty czerpania wody były prawidłowo oznakowane, ponadto ww. drogi były przejezdne.

¹ Dalej: „Nadleśnictwo”.

² Poprzednio obowiązki Nadleśniczego w okresie od dnia 2 kwietnia 2002 r. do dnia 6 grudnia 2017 r. pełnił Janusz Fidyk.

³ Kontrolą zostały objęte lata 2016-2018 do czasu zakończenia czynności kontrolnych oraz lata wcześniejsze w zakresie zdarzeń i danych niezbędnych do dokonania ocen.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna oraz ocenę opisową, jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według 3-stopniowej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania jednostki w zakresie objętym kontrolą.

⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 620 ze zm., dalej: „ustawa o ochronie przeciwpożarowej”.

⁶ Instrukcja została wprowadzona zarządzeniem nr 54 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r., obowiązującym w jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych od dnia 1 stycznia 2012 r.

Nadleśnictwo prawidłowo prowadziło działania profilaktyczne w zakresie zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów. Pasy przeciwpożarowe zostały prawidłowo wytyczone i utrzymywane w stanie zapewniającym ich użyteczność. Na wjazdach do lasu oraz miejscach postoju pojazdów umieszczono tablice informacyjne i ostrzegawcze dotyczące zabezpieczenia przeciwpożarowego lasu. Rzetelnie prowadzono działalność informacyjną, ostrzegawczą i edukacyjną.

Nadleśnictwo rzetelnie planowało i gospodarnie wydatkowało środki finansowe na realizację zadań związanych z zabezpieczeniem przeciwpożarowym lasów, a środki, zabezpieczane corocznie w budżecie Nadleśnictwa, były wystarczające, by zadania związane z zabezpieczeniem przeciwpożarowym lasów przebiegały w sposób ciągły.

Kontrola nie wykazała nieprawidłowości dotyczących wydatkowania środków przeznaczonych na realizację zadań związanych z zabezpieczeniem przeciwpożarowym lasów. Zbadane postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego o wartości 647,8 tys. zł, przeprowadzono w sposób zgodny z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*⁷.

Ustalone w toku kontroli nieprawidłowości polegały na:

- nieprzeprowadzeniu wymaganych co najmniej raz w roku i co najmniej raz na 5 lat okresowych kontroli 52 dróg pożarowych oraz okresowych kontroli objętego badaniem punktu czerpania wody⁸, co stanowiło naruszenie art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a oraz art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane*⁹,
- nieuwzględnieniu w umowach dzierżawy¹⁰ gruntów leśnych zawartych przez Nadleśniczego w latach 2016-2018 (I półrocze) postanowień zobowiązujących dzierżawcę do podjęcia działań zmierzających do ograniczenia rozprzestrzeniania się pożaru, co było niezgodne z pkt 8.1.1 i 8.1.2. *Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu*,
- niedokonaniu protokolarnego przejęcia pożarzyska od kierującego działaniem ratowniczym w przypadku 7 z 34 (tj. 20,6%) pożarów, które odnotowano w Nadleśnictwie w latach 2016-2018 (I półrocze), co naruszało pkt 9.1.1. *Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu*,
- braku w bazie sprzętu pożarniczego zapasu środków pianotwórczych klasy A.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Planowanie i realizacja przedsięwzięć w zakresie zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów

Opis stanu
faktycznego

1. Powierzchnia Nadleśnictwa¹¹ wynosiła 20.428 ha, w tym 19.965 ha (97,7%) lasów I kategorii zagrożenia pożarowego¹², stanowiących własność Skarbu Państwa¹³ oraz 463 ha (2,3%) innych gruntów¹⁴. Powierzchnia lasów uznanych za ochronne

⁷ Dz. U. z 2018 r. poz. 1986 ze zm., dalej: „ustawa pzp”.

⁸ Tj. *budowli piętrzącej - mnicza betonowego na „Stawie Gichta”*.

⁹ Dz. U. z 2018 r. poz. 1202 ze zm., dalej: „prawo budowlane”.

¹⁰ Tj. 34 umowach dzierżawy gruntów leśnych, stanowiących własność Skarbu Państwa.

¹¹ Według stanu na dzień 30 czerwca 2018 r.

¹² O której mowa w § 1 ust. 2 i § 2 ust. 1 pkt 1 rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 marca 2006 r. w *sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów* (Dz. U. z 2006 r. Nr 58, poz. 405 ze zm.), dalej: „rozporządzenie w sprawie zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów”.

¹³ Dalej: „SP”.

¹⁴ Tj. m.in.: gruntów związanych z gospodarką leśną (drogi leśne), gruntów rolnych i nieużytków.

wynosiła 19.346 ha, natomiast powierzchnia lasów gospodarczych wynosiła 31 ha. Na terenie Nadleśnictwa nie występowały lasy stanowiące rezerwy przyrody. Powierzchnia lasów niestanowiących własności SP nadzorowanych przez Nadleśnictwo wynosiła 2.379 ha. Wskaźnik lesistości wynosił 23%. Powierzchnia drzewostanów na siedliskach borowych wynosiła 8.260 ha, tj. 41,4% powierzchni lasów Nadleśnictwa. Powierzchnia drzewostanów w I i II klasie wieku¹⁵ wynosiła 4.771 ha, tj. 23,9% powierzchni lasów Nadleśnictwa.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 9-22, 34-102)

Teren Nadleśnictwa w zakresie pożarowym był chroniony przez osiem komend Państwowej Straży Pożarnej¹⁶, tj.: Komendy Miejskiej PSP w Rybniku (10.625 ha, tj. 52% powierzchni Nadleśnictwa), Komendy Miejskiej PSP w Gliwicach (4.197 ha, tj. 20,5%), Komendy Powiatowej PSP w Wodzisławiu Śląskim (1.832 ha, tj. 9%), Komendy Powiatowej PSP w Mikołowie (1.746 ha, tj. 8,6%), Komendy Miejskiej PSP w Żorach (1.407 ha, tj. 7%), Komendy Powiatowej PSP w Raciborzu (341 ha, tj. 1,7%), Komendy Miejskiej PSP w Jastrzębiu Zdroju (270 ha, tj. 1,3%), Komendy Powiatowej PSP w Pszczynie (8,7 ha, tj. 0,04%).

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 33)

W kontrolowanym okresie Nadleśnictwo prowadziło ewidencję pożarów w formie arkuszy ewidencyjnych pożaru wydrukowanych z Systemu Informatycznego Lasów Państwowych, według wzoru określonego w załączniku 16 do Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu w jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych¹⁷, wprowadzonej zarządzeniem nr 54 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r. Ewidencja zawierała m.in. następujące elementy:

- dane ogólne: data pożaru, godzina zgłoszenia, kto zgłosił, kto wykrył, godzina rozpoczęcia akcji ratowniczej, stopień zagrożenia pożarowego lasu, data i godzina ugaszenia,
- miejsce powstania pożaru: nadleśnictwo, obręb, leśnictwo, współrzędne geograficzne, powiat, gmina,
- charakterystyka pożaru: rodzaj, przyczyna, wysokość strat, powierzchnia ogółem, powierzchnia objęta pożarem całkowitym, powierzchnia objęta pożarem pokrywy gleby, powierzchnia do odnowienia,
- dane z opisu taksacyjnego: adres leśny, rodzaj powierzchni, skład gatunkowy, wiek, wysokość, zadrzewienie,
- udział jednostek w akcji gaśniczej: Państwowa Straż Pożarna, Ochotnicza Straż Pożarna, siły własne, samoloty, zrzuty, liczba rannych, liczba ofiar śmiertelnych.

W ewidencji pożarów prowadzonej przez Nadleśnictwa w latach 2016, 2017 i 2018 (I półrocze) odnotowano łącznie 34 pożary, odpowiednio: 18, 8 i 8 pożarów. Nadleśnictwo stosowało klasyfikację przyczyn pożarów określoną w pkt 9.5 Instrukcji ochrony przeciwpożarowej, a w prowadzonej ewidencji jako przyczyny pożarów odnotowano głównie: podpalenia oraz przyczyny nieustalone.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 128, 154, 156-174)

2. W Nadleśnictwie zatrudniono¹⁸ 64 pracowników, w tym specjalistę ds. ochrony przeciwpożarowej, któremu powierzono zadania obejmujące m.in.: organizowanie pracy Punktu Alarmowo-Dyspozycyjnego, koordynację działań w zakresie prewencyjnym

¹⁵ Tj. drzewostanów w wieku od roku do 40 lat.

¹⁶ Dalej: „PSP”.

¹⁷ Dalej: „Instrukcja ochrony przeciwpożarowej lasu”.

¹⁸ Według stanu na dzień 30 czerwca 2018 r.

i operacyjnym, prowadzenie dokumentacji pożarów leśnych oraz współpracę z komendantami straży pożarnych. Osoba realizująca te zadania posiadała wykształcenie w zakresie ochrony zasobów leśnych oraz uprawnienia inspektora ochrony pożarowej, wymagane zgodnie z art. 4 ust. 2b ustawy o ochronie przeciwpożarowej.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 175-191)

3. W celu zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów w Planach urzędzenia lasu oraz Planach Finansowo-Gospodarczych na lata 2016-2018 zaplanowano osiem zadań w zakresie przebudowy dojazdów pożarowych, w tym w poszczególnych latach ww. okresu odpowiednio: 1, 3 i 4 zadania. W latach 2016-2017 zrealizowano cztery planowane zadania, a łączny koszt ich realizacji wynosił 1.467,7 tys. zł, w tym: 205,6 tys. zł w 2016 r. i 1.262,1 tys. zł w 2017 r. Wykonane zadania dotyczyły przebudowy dojazdów pożarowych nr: 11, 45, 50 i 83, zlokalizowanych na terenie 4 z 16 leśnictw, wchodzących w skład Nadleśnictwa. Kolejne cztery zadania, których planowany koszt wynosił łącznie 925,0 tys. zł zaplanowano do realizacji w II półroczu 2018 r. Realizację tych zadań szerzej przedstawiono w pkt 32 niniejszego wystąpienia.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 75, 99, 200-226)

W kontrolowanym okresie obowiązywały: *Plan urzędzenia lasu dla Nadleśnictwa na okres od 1 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2016, zatwierdzony decyzją Ministra Środowiska z dnia 11 października 2007 r. oraz Plan urzędzenia lasu na okres gospodarczy od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2026 r.*, zatwierdzony przez Ministra Środowiska w dniu 20 kwietnia 2017 r. Powyższe dokumenty zostały uzgodnione w zakresie ochrony przeciwpożarowej ze Śląskim Komendantem Wojewódzkim PSP w dniach odpowiednio: 16 lipca 2007 r. i 1 lutego 2017 r. Plany urzędzenia lasu zawierały elementy wymagane zgodnie z art. 18 *ust. 4 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach*¹⁹, tj.:

- opis lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia, w tym zestawienia: powierzchni lasów, gruntów przeznaczonych do zalesienia, lasów ochronnych, powierzchni lasów z roślinnością leśną (uprawami leśnymi) według gatunków drzew w drzewostanie, klas wieku, klas bonitacji drzewostanów oraz funkcji lasów,
- analizę gospodarki leśnej w minionym okresie,
- program ochrony przyrody,
- określenie zadań dotyczących m.in.: ilości przewidzianego do pozyskania drewna, zalesień i odnowień, pielęgnowania i ochrony lasu, w tym również ochrony przeciwpożarowej, gospodarki łowieckiej i potrzeb w zakresie infrastruktury technicznej.

(dowód: akta kontroli str. tom 1, 34-102)

4. Nadleśnictwo posiadało corocznie aktualizowany i terminowo uzgadniany z właściwymi miejscowo komendami PSP dokument pn. *Sposoby postępowania na wypadek pożaru lasu*, który zawierał elementy określone w załączniku nr 5 do Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu, tj.: informacje ogólne o Nadleśnictwie, charakterystykę pożarową terenów leśnych, dane organizacyjno-techniczne ochrony przeciwpożarowej oraz materiały kartograficzne dotyczące ochrony przeciwpożarowej lasu.

(dowód: akta kontroli tom 1, 227-272)

---

¹⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 788, ze zm., dalej: „ustawa o lasach”.

5. Na terenie Nadleśnictwa funkcjonowały dwa punkty obserwacji naziemnej (wieże obserwacyjne), znajdujące się w leśnictwach: Baranowice i Wielopole. Ponadto, część kompleksów leśnych Nadleśnictwa znajdowała się w zasięgu obserwacyjnym dwóch innych wież obserwacyjnych nadleśnictw: Rudy Raciborskie i Kobiór.

(dowód: akta kontroli str. tom 1, 260-261)

Kabiny obserwatora na wieżach obserwacyjnych wyposażono w sprzęt i wyposażenie wymagane w myśl pkt. 4.2.6 *Instrukcji ochrony przeciwpożarowej*, tj. m.in.: kierunkomierz, radiotelefon, telefon, lornetkę o powiększeniu 10-krotnym, latarkę kieszonkową, apteczkę oraz instrukcję obserwatora. Dla każdego punktu obserwacji naziemnej prowadzono dziennik pracy obserwatora, przy czym *Dziennik pracy obserwatora wieży obserwacyjnej* zlokalizowanej w Leśnictwie Baranowice prowadzono wg wzoru określonego w załączniku nr 8 *Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu*, natomiast w *Dzienniku pracy obserwatora wieży* zlokalizowanej w Leśnictwie Wielopole odnotowywano przebieg dyżurów obserwatora niezgodnie z ww. wzorem, co szerzej opisano w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”.

dowód: akta kontroli tom 1, 136-137, 273-318)

Nadleśniczy wyjaśnił, że nie organizowano patroli przeciwpożarowych (naziemnych lub lotniczych), natomiast obserwacje w zakresie przeciwpożarowym były prowadzone z samolotów bazy lotniczej²⁰ Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach, zlokalizowanej w terytorialnym zasięgu działania Nadleśnictwa oraz przez pracowników służby leśnej wykonujących obowiązki służbowe na terenie poszczególnych leśnictw.

(dowód: akta kontroli tom 1, 260-261, 319-320)

6. Punkt alarmowo-dyspozycyjny²¹ zlokalizowano na parterze budynku Nadleśnictwa. Wyposażenie PAD stanowił m.in. sprzęt wymagany wg pkt. 4.4.5.2 *Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu*, tj.: telefony przewodowy i komórkowy, radiotelefon bazowy pasma leśnego, mapa topograficzna terenu Nadleśnictwa w skali 1:50 000) z siatką koordynatów, radiotelefon bazowy pasma leśnego, mapa topograficzna terenu Nadleśnictwa oraz terenów przyległych w skali 1:50.000) z siatką koordynatów, sposób postępowania na wypadek pożaru (w wersji elektronicznej i analogowej), wykaz kryptonimów, numerów telefonów i adresów e-mailowych osób funkcyjnych i jednostek nadrzędnych, podległych i współpracujących, instrukcja pracy dyspozytora i dziennik pracy, komputer pracujący w sieci Lasów Państwowych z dostępem do internetu i kolorowej drukarki formatu A3, oprogramowanie komputera²².

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 321-328)

7. Nadleśnictwo zostało wyposażone stosownie do punktu 4.5.2. Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu w urządzenia łączności radiowej: radiotelefon bazowy, dwa radiotelefony samochodowe i trzy radiotelefony noszone.

Nadleśniczy wyjaśnił, że: „*obowiązek organizacji łączności na terenie akcji gaśniczej spoczywa na Straży Pożarnej, a właściwie na Kierującym Działaniem Ratowniczym.*”

---

²⁰ Tj. „Leśnej Bazy Lotniczej Rybnik”.

²¹ Dalej: „PAD”

²² Tj. m.in.: poczta elektroniczna z wydzielonym kontem pocztowym dla PAD, dostęp do internetowych i intranetowych map pożarowych, aplikacja „Model pożaru lasu”, program umożliwiający prognozowanie rozprzestrzeniania się pożarów lasu „Rozwój pożaru”).

Nie mniej jednak na terenie akcji gaśniczej obecny jest przedstawiciel Lasów Państwowych wyposażony w radiotelefon pasma leśnego, który utrzymuje łączność z Samolotami oraz Punktem Alarmowo-dyspozycyjnym w razie potrzeby. Łączność organizowana jest przy pomocy radiotelefonów pasma leśnego (48MHz). Dalej podał, że sieć współdziałania służb Ministerstwa Spraw Wewnętrznych nie jest wykorzystywana, gdyż radiotelefony pasma leśnego nie mają technicznych możliwości pracy na kanale współdziałania (B112), trwają prace nad przejściem Lasów Państwowych na nowe pasmo częstotliwości, które będzie umożliwiło pracę na kanale B112.”

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 5-13,164)

8. Na terenie Nadleśnictwa utworzono jedną bazę sprzętu do gaszenia pożarów. Baza była zlokalizowana na terenie Gospodarstwa Transportowego przy ul. Wielopolskiej 6 w Rybniku. Baza wyposażona była w jeden lekki samochód patrolowo-gaśniczy marki Mitsubishi L-200, przyczepkę z pompą spalinową Vanguard 9HP i ze zbiornikiem na wodę lub płyn gaśniczy o pojemności około 400 l, w którym znajdował się płyn gaśniczy. W samochodzie znajdowało się urządzenie elektroniczne typu tablet marki Samsung z wgraną mapą Nadleśnictwa, na której uwidocznione były drogi pożarowe z odnotowaną pozycją GPS, pług leśny LPZ – 75 – 2 sztuki, oraz sprzęt podręczny: hydronetki plecakowe – 10 szt., tłumice – 20 szt., łopaty – 30 szt. W bazie znajdował się również ciągnik Crystal i ciągnik LKT. Dysponowano tablicami informacyjnymi po 16 sztuk: kierunkowskazami: „Do pożaru”, „Do punktu czerpania wody” (strzałka w prawo i w lewo), „Przeciwpożarowe stanowisko czerpania wody” i „Do zbiornika ppoż.”.

W bazie sprzętu do gaszenia pożarów lasów brak było, pomimo wymogów obligatoryjnych określonych w punkcie 4.7.9. *Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu* zapasu środków pianotwórczych klasy A i zwilżaczy, co szerzej przedstawiono w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”.

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 14-44, 355-356)

9. Nadleśnictwo Rybnik corocznie przed rozpoczęciem okresu akcji bezpośredniej dokonywało uzgodnień w sprawie rozmieszczenia sprzętu przeciwpożarowego z Komendantem Miejskim Państwowej Straży Pożarnej w Rybniku i innymi Komendami, w których zasięgu działania znajdują się tereny nadleśnictwa. Uzgodnienia takie dokonywane i potwierdzane były w opracowaniu „Sposoby postępowania na wypadek pożaru lasu” dla Nadleśnictwa Rybnik. Szczegółowy opis i rozmieszczenie sprzętu znajduje się w punkcie 3. „Dane organizacyjno – techniczne ochrony przeciwpożarowej”, ppkt c. „Wykaz i rozmieszczenie baz sprzętu oraz własnych sił i środków do gaszenia i dogaszania pożarów”. Baza sprzętu pożarowego znajduje się na terenie gospodarstwa transportowego przy ul. Wielopolskiej 6 w Rybniku-Paruszowcu.

Do dnia złożenia wyjaśnienia w rozpatrywanym okresie czasu wykorzystanie sprzętu przeciwpożarowego Nadleśnictwa ograniczyło się do kilku wyjazdów ciągnika Cristal z pługiem leśnym w celu dodatkowego zabezpieczenia pożarzystk poprzez naoranie bruzd ziemnych. Pozostałe czynności przy akcjach gaszenia lub dogaszania pożarów na terenie nadleśnictwa prowadziły wyspecjalizowane jednostki PSP lub OSP we współpracy z bazą lotniczą. W ostatnich latach nie wystąpiły duże pożary, do gaszenia których zachodziłaby potrzeba użycia całego sprzętu będącego na wyposażeniu Nadleśnictwa.

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 257)

10. Wyposażenie baz sprzętu, punktów obserwacyjnych, patroli przeciwpożarowych, punktów alarmowo-dyspozycyjnych oraz urządzenia łączności alarmowo-dyspozycyjnej, jak podał w wyjaśnieniach Nadleśniczy, jest niezbędne do prawidłowego prowadzenia ochrony przeciwpożarowej zarówno w zakresie prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych (np.: środki łączności, podręczny sprzęt gaśniczy – dogaszanie pożarzysk) jak i prowadzenia obserwacji w celu wykrywania pożarów lasu i zagrożeń.

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 164)

11. Na terenie Nadleśnictwa zapewniono i utrzymywano 29 źródeł wody do celów przeciwpożarowych, z czego 12 źródeł wody o powierzchni 69,74 ha administrowanych było przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Nadleśnictwa. Zasoby wodne były przystosowane do celów przeciwpożarowych. Wyznaczone punkty czerpania wody i drogi dojazdowe do ujęć wody zostały prawidłowo oznakowane. Zbiorniki wodne znajdujące się na terenie Nadleśnictwa spełniały obowiązujące normy²³. Z analizy map Nadleśnictwa wynika, że spełniono wymóg określony w § 39 ust. 4 rozporządzenia w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów.

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 45-46, 51-91, 357)

12. Na terenie Nadleśnictwa było 88 dróg leśnych, wykorzystywanych jako dojazdy pożarowe. Były one odpowiednio oznakowane i utrzymane w sposób zapewniający ich przejezdność. Wszystkie drogi budowane lub przebudowywane spełniały wymagane parametry, określone m.in. przepisem § 7 ust. 2 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów²⁴.

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 46-48, 92-130)

13. Nadleśnictwo Rybnik dokonywało okresowego przeglądu dróg pożarowych głównie w okresach przygotowawczych do akcji bezpośredniej. Przeglądy były prowadzone wspólnie z odpowiednimi administracyjnie komendami PSP²⁵. Z prowadzonych przeglądów powstawały protokoły podpisywane przez funkcjonariuszy PSP i przedstawicieli Nadleśnictwa. Na podstawie przeglądów i protokołów wydawane były decyzje dotyczące poprawy przejezdności dojazdów lub ich oznakowania. Nadleśnictwo wykonało wszystkie decyzje i zalecenia wydane po przeglądach dojazdów pożarowych.

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 257-319)

Dział Administracji Nadleśnictwa na comiesięcznych naradach gospodarczych, szczególnie po okresie zimowym zbierał poprzez służby terenowe nadleśnictwa (głównie leśniczych) informacje o potrzebach w zakresie konserwacji i wykonania niezbędnych remontów dróg, w tym dojazdów pożarowych. Z powyższych przeglądów terenowych powstawały meldunki²⁶ składane do Działu Administracji, na podstawie których podejmowano decyzję o kolejności wykonywanych działań. Służby terenowe Nadleśnictwa – jak wyjaśnił Nadleśniczy – w zakresie swojego działania składały informacje (meldunki) na bieżąco, informując o powstałych

²³ W trakcie kontroli dokonano oględzin 7 z 29 źródeł wody (tj. 24%) – Punktów Czerpania Wody.

²⁴ W trakcie kontroli dokonano oględzin 14 z 88 dojazdów pożarowych (tj. 16%). Oględzin dokonano na drogach, które wg stanu na 30.06.2018 r. wg kryteriów określono w 10 przypadkach, jako dobry, w 1 przypadku jako średni, w 1 przypadku jako zadawalający i w 2 przypadkach jako zły. W momencie oględzin drogi „złe” wyremontowano i 100 % dróg posiadało parametry określone w § 7 ust. 2 rozporządzenia.

²⁵ Przedstawiono 24 protokoły kontroli Komend PSP z Żor, Rybnika, Mikołowa, Wodzisławia Śl., Gliwic.

²⁶ Przedstawiono 22 meldunki – wnioski o remont dojazdów pożarowych z terenu Nadleśnictwa.

potrzebach w tym remontowych, związanych z zakończeniem prac wywozowych, powstałych utrudnieniach, potrzebą wykaszania dróg pożarowych itp. Ze względu na wielkość potrzeb w zakresie konserwacji dróg podjęto decyzję o wystąpieniu do DGLP o możliwość zakupu ciągnika z finansowych zasobów Funduszu Leśnego przeznaczonego do powyższych prac. Wniosek został rozpatrzony pozytywnie. Ciągnik został zakupiony w 2016 r. Nadleśnictwo wyposażyło ciągnik w niezbędne maszyny i oprzyrządowanie do konserwacji i utrzymania dróg, w tym dojazdów pożarowych.

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 257-258, 320-342)

Nadleśniczy wskazał również, że nasilenie spływających meldunków następowało zwykle po klęskach wywołanych intensywnymi opadami deszczu, przejściu huraganów, co wiązało się z odbudową przepustów drogowych, poprawą stanu nawierzchni, udrożnieniem rowów melioracyjnych.

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 257-258, 343-349)

14. Nadleśnictwo posiadało opracowaną wg stanu na 1 stycznia 2012 r. Ekspertyzę optymalizacji i rozwoju infrastruktury drogowej Nadleśnictwa Rybnik dla obrębów Knurów, Paruszowiec, Rybnik i Żory. W tym dokumencie przyjęto podział stanu nawierzchni na cztery kategorie: stan dobry, stan średni, stan zły i stan bardzo zły. Sposób określania stanu nawierzchni według tych kategorii był przyjęty do stosowania do czasu wydania nowego zarządzenia w tej sprawie przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych. W okresie od 3 sierpnia 2015 r. zgodnie z Zarządzeniem nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych przyjęto nowy sposób określania stanu nawierzchni dróg, a mianowicie: stan dobry, stan zadowolający, stan średni i stan zły. W Nadleśnictwie według stanu na dzień 18 września 2018 r. drogi posiadały następujący stan nawierzchni: dobry posiadało 55 dróg (tj. 62,5%), zadowolający posiadało 14 dróg (tj. 16,0%) i średni 19 dróg (tj. 21,5%).

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 46, 145-162)

15. Nadleśnictwo Rybnik nie uwzględniła w sieci leśnych dojazdów pożarowych dróg gminnych (powiatowych, wojewódzkich). Wyjątek stanowi dojazd pożarowy nr 81 „Stara Droga” na terenie Leśnictwa Żory, która została uwzględniona w Planie Urządzenia Lasu na lata 2017-2026. Nadleśnictwo zwróciło się do zarządcy tej drogi o jej wykorzystanie jako dojazd pożarowy. Do czasu kontroli NIK sprawa nie została zakończona. Nadleśniczy podał, że drogi publiczne są powszechnie wykorzystywane przez straż pożarną, gdyż to jednostki straży pożarnej są zobowiązane do gaszenia pożarów i one wykorzystują sieć dróg publicznych do dojazdu do miejsca pożaru. Nadleśniczy wyjaśnił również, że nie dokonywano uregulowań w zakresie określenia obowiązków dla zarządcy dojazdu pożarowego nr 81 „Stara Droga”. Przejezdność dojazdów pożarowych była zapewniona, a dostosowanie ich do przepisów rozporządzenia MŚ dotyczy nowo budowanych bądź modernizowanych dojazdów pożarowych i wszystkie, które są modernizowane i budowane takie warunki spełniają. Stan techniczny dojazdów pożarowych jest określony jako zadowolający, średni i dobry. Stan dwóch dojazdów na dzień 30.06.2018 r. zakwalifikowano jako zły. Należy do nich dojazd nr 10 „Po Korzeniach” w Leśnictwie Leboszowice, oraz dojazd nr 8 „Wąska”, również zlokalizowany w Leśnictwie Leboszowice. Stan na 18.09.2018 r. uległ zmianie, dojazd nr 10 „Po Korzeniach” po wykonanej przebudowie jest w dobrym stanie technicznym natomiast droga pożarowa „Wąska” po wykonanym remoncie jest w stanie średnim. Przebudowa drogi „Po Korzeniach” była ujęta w planie inwestycyjnym na 2018 rok, a remont drogi „Wąskiej” został sfinansowany z oszczędności powstałych w innych tytułach. Nadleśnictwo Rybnik zwróciło się do Regionalnej Dyrekcji Lasów

Państwowych w Katowicach z wnioskiem o zgodę na remont dodatkowych dróg leśnych w roku bieżącym. Zgodnie z posiadanym przez Nadleśnictwo rozeznaniem obecnie wszystkie dojazdy są przejezdne dla jednostek gaśniczych. Stan dróg – dojazdów pożarowych potwierdzają przeprowadzone oględziny.

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 48, 113-129, 164-165)

Drogi publiczne wykorzystywane jako dojazdy pożarowe do terenów leśnych były przejezdne²⁷.

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 174, 223-228)

16. Wymagania dotyczące dojazdów pożarowych od dowolnego punktu lasu, określone w § 8 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów stanowiły, że odległość pomiędzy dowolnym punktem położonym w lesie a najbliższą drogą publiczną nie powinna przekraczać 750 m dla lasów zaliczanych do I kategorii zagrożenia pożarowego, co zweryfikowano w trakcie analizy map Nadleśnictwa. Wymagania te były w Nadleśnictwie spełnione dla całego obszaru lasów Nadleśnictwa.

Nadleśniczy potwierdził, że ww. wymagania są spełnione gdyż drzewostany Nadleśnictwa znajdują się na terenach silnie zurbanizowanych z gęstą siecią dróg publicznych, co ułatwia komunikację. Taki stan rzeczy został potwierdzony w Planie Urządzania Lasu na lata 2017-2026.

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 46, 165)

17. Badaniem kontrolnym objęto prowadzenie książek obiektu²⁸ oraz dokonywanie kontroli okresowych²⁹ dla wybranych losowo obiektów budowlanych Nadleśnictwa, tj.: trzech dojazdów pożarowych, wieży obserwacyjnej i punktu czerpania wody³⁰. Książki obiektu budowlanego prowadzono dla dojazdów pożarowych oraz wieży obserwacyjnej³¹, stosownie do art. 64 ust. 1 *prawa budowlanego*. Kontrole okresowe wieży obserwacyjnej, wymagane co najmniej raz roku oraz co najmniej raz na 5 lat oraz kontrolę okresową punktu czerpania wody, wymaganą co najmniej raz na 5 lat przeprowadziły osoby posiadające uprawnienia budowlane³².

Nie przeprowadzono wymaganych co najmniej raz w roku oraz co najmniej raz na 5 lat okresowych kontroli dojazdów pożarowych oraz wymaganych co najmniej raz w roku kontroli okresowych punktu czerpania wody, co szerzej przedstawiono w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 329-377)

---

²⁷ Oględzin przejezdności dróg publicznych jako dróg pożarowych wykorzystywanych do dojazdu do dróg pożarowych Lasów Państwowych dokonano na 3 drogach o łącznej długości 7 km.

²⁸ O których mowa w art. 64 ust. 1 *prawa budowlanego*.

²⁹ O których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a oraz art. 62 ust. 1 pkt 2 *prawa budowlanego*.

³⁰ Tj.: dojazdów pożarowych nr: 5, 6 i 13, wieży obserwacyjnej w Leśnictwie Baranowice i punktu czerpania wody, tj. *budowli piętrzącej - mnicha betonowego na „Stawie Gichta”*.

³¹ Punkt czerpania wody o prostej konstrukcji na „Stawie Gichta” nie był objęty obowiązkiem prowadzenia książki obiektu. Stosownie do art. 64 ust. 1 *prawa budowlanego* właściciel lub zarządca jest obowiązany prowadzić książkę obiektu budowlanego dla obiektu budowlanego niebędącego budynkiem, którego projekt jest objęty obowiązkiem sprawdzenia, o którym mowa w art. 20 ust. 2. Według art. 20 ust. 2 i 3 obowiązek sprawdzenia projektu nie dotyczy obiektów budowlanych o prostej konstrukcji.

³² Tj. do m.in.: kierowania robotami budowlanymi bez ograniczeń, kierowania i nadzorowania budów oraz oceniania i badania stanu technicznego budynków.

Według Nadleśniczego, w kontrolowanym okresie nie wystąpiły okoliczności, które wymagały przeprowadzenia kontroli, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 4 *prawa budowlanego*.

(dowód: akta kontroli tom 1, 453-454)

18. W latach 2016-2018 (I półrocze) terenowe organy Straży Pożarnej przeprowadziły w Nadleśnictwie łącznie 25 kontroli, w tym w poszczególnych latach ww. okresu odpowiednio: 10, 8 i 7 kontroli, w trakcie których stwierdzono, że m.in.:

– drogi leśne: nr 83 „Przy Dębinie” w Leśnictwie Żory, „Osińska” nr 47 w Leśnictwie Kłokocin i nr 89 „Kamienna” w Leśnictwie Baranowice, wykorzystywane jako dojazdy pożarowe, nie spełniały parametrów szerokości i nośności, określonych w przepisach w sprawie zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów,

– brak tablic informacyjnych dotyczących oznakowania przeciwpożarowej drogi leśnej „Osińska” nr 47 w Leśnictwie Kłokocin,

– poziom wody w Stawie „Śmieszek”, stanowiącym źródło czerpania wody do celów przeciwpożarowych m.in. obszarów leśnych był niski z powodu prac związanych z naprawą grobli, co mogło utrudnić czerpanie wody przez jednostki straży pożarnej podczas działań ratowniczo-gaśniczych,

– zalegające gałęzie, ścięte i martwe drzewa w rejonie pasa przeciwpożarowego w Leśnictwie Kłokocin, oddzielającego las od drogi publicznej, tj. Al. Jana Pawła II oraz pasa przeciwpożarowego wytyczonego wzdłuż drogi krajowej DK-81.

Organy Straży Pożarnej, które przeprowadziły ww. kontrole stwierdziły usunięcie ww. nieprawidłowości protokołami ustaleń z czynności kontrolno-rozpoznawczych z dnia: 5 września 2016 r., 30 marca 2017 r. i 10 kwietnia 2018 r.

(dowód: akta kontroli tom 1, 455-519)

19. W latach 2016-2018 (I półrocze) Nadleśnictwo zawarło z osobami prawnymi lub fizycznymi 51 umów³³, których przedmiotem było korzystanie z gruntów leśnych lub wykonywanie usług z zakresu gospodarki leśnej, w tym: 38 umów dzierżawy gruntów leśnych oraz 17 umów na wykonywanie usług gospodarki leśnej. W umowach na wykonywanie usług z zakresu gospodarki leśnej zawarto zapisy obowiązujące wykonawców do podjęcia działań zmierzających do ograniczenia rozprzestrzeniania się pożaru, natomiast w umowach dzierżawy nie zawarto zapisów w ww. zakresie, co szerzej przedstawiono w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 520-539)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach 2016-2017 nie przeprowadzono wymaganych, co najmniej raz w roku i co najmniej raz na 5 lat, okresowych kontroli 52 dróg pożarowych³⁴ oraz okresowych

³³ W tym w poszczególnych latach ww. okresu odpowiednio: 24, 22 i 9 umów.

³⁴ Nadleśniczy zarządzał łącznie 88 dojazdami pożarowymi, w tym 52 drogi pożarowe były obiektami budowlanymi w rozumieniu art. 3 pkt 1b prawa budowlanego (posiadały nawierzchnię utwardzoną) i wymagały przeprowadzenia kontroli okresowych.

kontroli budowli piętrzącej dla objętego badaniem punktu czerpania wody³⁵, wymaganych co najmniej raz w roku, co stanowiło naruszenie art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a oraz art. 62 ust. 1 pkt 2 prawa budowlanego.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 329-372)

Ówczesny Nadleśniczy³⁶ zeznał: *nie posiadałem wiedzy, że wymóg przeprowadzania okresowych kontroli określonych w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a oraz art. 62 ust. 1 pkt 2 prawa budowlanego dotyczy również dróg zarządzanych przeze mnie, jako Nadleśniczego. Nie posiadałem również wiedzy, że w latach 2016-2017 nie przeprowadzono kontroli punktu czerpania wody (...) mnicha betonowego na „Stawie Gichta”, wymaganych przez art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a prawa budowlanego.*

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 399)

Nadleśniczy w tej sprawie wyjaśnił: *przeglądy dojazdów pożarowych wymagane co najmniej raz w roku i co najmniej raz na 5 lat na 2018 r. nie zostały zaplanowane. Brak zaplanowania powyższych przeglądów wynikał z ich przeoczenia. Nadmieniam, iż za planowanie zadań na 2018 r. oraz lata wcześniejsze (2016-2017) odpowiadała osoba zajmująca przede mną stanowisko Nadleśniczego (...) Przeglądy te zostaną wykonane jeszcze w miesiącu październiku 2018 r. Obecnie trwają czynności związane ze zleceniem tych prac. Koszty związane z wykonaniem przeglądów zostaną pokryte z oszczędności prac związanych z utrzymaniem dróg na 2018 r.*

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 453-454)

2. W umowach dzierżawy³⁷ gruntów leśnych zawartych przez Nadleśniczego w latach 2016-2018 (I półrocze) nie uwzględniono postanowień zobowiązujących dzierżawcę do podjęcia działań zmierzających do ograniczenia rozprzestrzeniania się pożaru, co naruszało pkt 8.1.1 i 8.1.2. *Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu*, która wymagała zapisania w umowach cywilnoprawnych, których przedmiotem było korzystanie z gruntów leśnych, obowiązku dzierżawcy w zakresie „podjęcia dostępnymi metodami i środkami działań zmierzających do ograniczenia rozprzestrzeniania się pożaru”.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 520-539)

Ówczesny Nadleśniczy zeznał: *„w umowach dzierżawy gruntów leśnych zawarto zapis: dzierżawca zobowiązany jest do przestrzegania przepisów przeciwpożarowych, zgodnie z instrukcją bezpieczeństwa p.poż. lasów. W toku wielu prowadzonych przeze mnie spraw nie zwróciłem uwagi, że powyższy zapis nie zobowiązuje jednoznacznie dzierżawcy gruntów leśnych do podjęcia dostępnymi metodami i środkami działań zmierzających do ograniczenia rozprzestrzeniania się pożaru”.*

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 399)

Nadleśniczy w tej sprawie wyjaśnił: *Nadleśnictwo przygotowało nowy wzór umowy cywilnoprawnej, której przedmiotem jest korzystanie z gruntów leśnych, zawartych z osobami prawnymi lub fizycznymi, zawierający literalnie zgodny z Instrukcją*

³⁵ Tj. *budowli piętrzącej - mnicha betonowego na „Stawie Gichta”*. Badaniem w ww. zakresie objęto 1 z 12 punktów czerpania wody, zarządzanych przez Nadleśniczego.

³⁶ Tj. Nadleśniczy pełniący obowiązki w okresie od dnia 2 kwietnia 2002 r. do dnia 6 grudnia 2017 r.

³⁷ Tj. 34 umowach dzierżawy gruntów leśnych, stanowiących własność Skarbu Państwa.

ochrony przeciwpożarowej zapis określający obowiązek podjęcia dostępnymi metodami i środkami działań zmierzających do ograniczenia rozprzestrzeniania się pożaru.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 410)

3. „Dziennik pracy obserwatora” wieży obserwacyjnej zlokalizowanej w Leśnictwie Wielopole nie był prowadzony zgodnie z wymaganym wzorem, określonym w załączniku 8 *Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu*, gdyż nie zawierał: kolumny nr 2 zawierającej „nazwisko i imię obserwatora” oraz kolumny nr 7 zawierającej „meldunki i informacje przekazane do punktu alarmowo-dyspozycyjnego: opis dymu, azymut, lokalizacja, inne okoliczności i uwagi”.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 137, 283-304)

Nadleśniczy wyjaśnił: *W latach 2015 - 2018 (I półrocze) dzienniki pracy obserwatora prowadziły osoby zatrudnione w firmach zewnętrznych (...). Osoby prowadzące dzienniki pracy obserwatora zostały poinformowane o wymaganiach w zakresie ich prowadzenia. (...) Nadleśnictwo od dnia 7 września 2018 r. wprowadziło nowy wzornik wypełnienia dziennika pracy obserwatora zgodny z załącznikiem nr 8 Instrukcji ochrony lasu.*

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 406-408)

4. W bazie sprzętu do gaszenia pożarów lasów brak było, pomimo wymogów określonych w punkcie 4.7.9. *Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu* zapasu środków pianotwórczych klasy A i zwiłzaczy.

W wyjaśnieniach Nadleśniczy podał, że: zapas środków pianotwórczych klasy A i zwiłzaczy w ilości nie mniej niż 100 litrów – jest to wytyczna *Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu*. Rozporządzenie nie wymaga takiego wyposażenia. Instrukcja ochrony p.poż. jest dokumentem wewnętrznym, który określa wytyczne do prowadzenia ochrony przeciwpożarowej w Lasach Państwowych. Dokument ten był tworzony w latach 2009-2010, a obowiązuje od 1 stycznia 2012 roku. Wiele zawartych w nim zapisów jest już w znacznym stopniu zdezaktualizowanych, a niektóre należy dostosowywać do specyfiki poszczególnych jednostek Lasów Państwowych. Zmiany w prawodawstwie, technice pożarniczej, sposobach zabezpieczania terenów leśnych następują w takim tempie, że zapewnienie aktualności tego dokumentu jest bardzo trudne. Dlatego też Instrukcja Ochrony Przeciwpożarowej traktowana jest jako wytyczne, podstawą do prowadzenia ochrony p.poż. są akty prawa wyższego rzędu w randze rozporządzeń. Zapisy instrukcji są wielokrotnie wyjaśniane i interpretowane w bieżącej korespondencji z zakresu ochrony p.poż. oraz na naradach i seminariach. Na poziomie Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych trwają prace nad aktualizacją instrukcji, które usuną wiele wytycznych nieznajdujących już zastosowania w ochronie przeciwpożarowej oraz doprowadzą do zgodności z obowiązującymi aktami prawnymi.

Zdaniem NIK, niezależnie od podnoszonych okoliczności baza winna być wyposażona zgodnie z obowiązującą Instrukcją.

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 14-44, 355-356)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

Prowadzenie działań profilaktycznych

20. Podczas urządzania lasu Nadleśnictwo uwzględniało dobór drzewostanu pod kątem eliminowania możliwości powstania pożaru oraz jego rozprzestrzeniania. W Planie urządzania lasu zostały zawarte zalecenia dotyczące profilaktyki przeciwpożarowej, w tym m.in. w zakresie projektowania i zakładania szlaków zrywkowych oraz wprowadzania gatunków domieszkowych w trakcie prowadzenia działalności hodowlanej.

Wprowadzano gatunki liściaste w miejsce przebudowywanych monokultur sosnowych, uwzględniając również względy przeciwpożarowe lasu, a w lasach Nadleśnictwa istniały naturalne przeszkody uniemożliwiające powstanie lub rozprzestrzenianie się pożarów, tj. m.in.: zalewiska, bagna, zbiorniki wodne oraz rowy. Według Planu Urządzania Lasu na lata 2017-2026 powierzchnia drzewostanów z udziałem sosny stanowiła 62,0% powierzchni drzewostanów Nadleśnictwa. W kontrolowanym okresie w ramach przebudowy drzewostanu, zmniejszono drzewostany podatniejszej na ogień sosny o 25,5 ha, natomiast zwiększono drzewostany mniej podatnych na ogień: buka o 20,4 ha (z 0,5 ha do 20,9), dębu o 4,1 ha (z 5,7% do 8,3%) oraz innych gatunków (m.in.: świerka i modrzewia) o 1,0 ha. Według stanu na dzień 30 czerwca 2018 r. udział drzewostanów z udziałem sosny wynosił 61,5 % powierzchni drzewostanów Nadleśnictwa.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 34-102, 427-429, 540-559)

21. Na terenie Nadleśnictwa znajdowało się 58,38 km pasów przeciwpożarowych³⁸, z tego w 2018 r. odnowiono 42,50 km pasów. Pasy przeciwpożarowe zostały wyznaczone w sposób właściwy i spełniały wymagania³⁹ wynikające z rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych⁴⁰. Poddane oględzinom pasy przeciwpożarowe sąsiadowały z drzewostanem starszym niż 30 lat.

W wyniku kontroli przeprowadzonych przez Straż Pożarną w okresie objętym kontrolą stwierdzono, że na terenie pasa przeciwpożarowego wytyczonego wzdłuż drogi krajowej DK-81 znajdowały się martwe gałęzie i powalone drzewa. W trakcie oględzin stwierdzono, że pas przeciwpożarowy był czysty i wniosek pokontrolny Straży Pożarnej dotyczący ich usunięcia został zrealizowany.

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 48-49, 131-144)

22. Nie zawierano z zarządcami kolei umów, określających sposoby zabezpieczenia i użytkowania przejazdów kolejowo-drogowych lub przejść, o których mowa w § 12 ust. 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 20 października 2015 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać skrzyżowania linii kolejowych oraz bocznic kolejowych z drogami i ich usytuowanie⁴¹. Nadleśniczy wyjaśnił, że na terenie Nadleśnictwa nie występują ww. przejazdy.

(dowód: akta kontroli tom 1, 427-428)

³⁸ wg. stanu na 30.06.2018 r.

³⁹ Oględzinom poddano 9,5 km z 58,38 km. pasów przeciwpożarowych typu BK położonych przy liniach kolejowych.

⁴⁰ Dz. U. z 2014 r. poz. 1227.

⁴¹ Dz. U. z 2015 r., poz. 1744.

23. Pismem z dnia 10 stycznia 2014 r. Nadleśniczy wyznaczył osiem stałych miejsc posługiwania się otwartym ogniem w lesie, przeznaczonych do wykorzystania w celach turystyczno-wypoczynkowych. Palenie ognia w ww. miejscach wymagało złożenia pisemnego wniosku oraz określenia miejsca i warunków bezpiecznego posługiwania się ogniem w lesie. Ww. miejsca zostały technicznie zagospodarowane poprzez wyposażenie w paleniska zabezpieczone przed rozprzestrzenianiem się ognia, ławeczki, wiaty oraz tablice informacyjne związane z ochroną przeciwpożarową. Nadleśniczy w kontrolowanym okresie wydawał zgodę na palenie ognia w ww. miejscach na pisemny wniosek zorganizowanych grup szkolnych i harcerskich.

(dowód: akta kontroli tom 1, 560-567)

Nadleśniczy wyjaśnił, że *nie wyznaczono czasowych miejsc posługiwania się otwartym ogniem w lesie ze względu na bezpieczeństwo pożarowe, gdyż Nadleśnictwo zakwalifikowane jest do I najwyższej kategorii zagrożenia pożarowego. Ponadto wyznaczona ilość stałych miejsc posługiwania się otwartym ogniem w lesie w zupełności spełnia potrzeby Nadleśnictwa oraz lokalnej ludności.*

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 430)

24. Przy wjazdach do lasów i przy miejscach postojowych pojazdów były umieszczone tablice informacyjne i ostrzegawcze dotyczące zabezpieczenia przeciwpożarowego lasu⁴².

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 173-228)

Tablice informacyjne i ostrzegawcze dotyczące zabezpieczenia przeciwpożarowego lasu przy wjazdach do lasu były uzgadniane z komendami miejskimi (powiatowymi) PSP. Powyższe uzgodnienia były wykonywane podczas corocznych oględzin – kontroli straży pożarnych w okresie przygotowawczym do akcji bezpośredniej. Wzór tablic i ich umiejscowienie zostało zaakceptowane bez uwag przez komendy PSP w protokołach z przeglądów dojazdów pożarowych. W związku z powyższym Nadleśnictwo – jak wyjaśnił Zastępca Nadleśniczego – *„nie występowało z odrębnym pismem dotyczącym w/w uzgodnień do komend PSP, traktując wykonane uzgodnienia podczas przeglądów dojazdów pożarowych jako zgodne z § 39 Zabezpieczenia pożarowego w lasach, pkt. 5 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie ochrony p.poż budynków, innych obiektów budowlanych i terenów.”*

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 229)

25. W kontrolowanym okresie nie wprowadzano zakazu wstępu do lasu, co Nadleśniczy wyjaśnił brakiem przesłanek do jego wprowadzenia, określonych w art. 26 ust. 3 ustawy o lasach. Nadleśniczy wyjaśnił, że pracownicy Nadleśnictwa dokonywali oceny, czy występują przesłanki do wprowadzenia zakazu wstępu do lasu na podstawie codziennych komunikatów przekazywanych z Dyrekcji Regionalnej Lasów Państwowych w Katowicach, zawierających informacje o stopniu zagrożenia pożarowego i wilgotności ściółki. W latach 2016-2018 (I półrocze) Staż Leśna Nadleśnictwa nie wymierzyła mandatów za czyny związane z nieprzestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych w lasach, przy czym w czterech przypadkach odstąpiono od ukarania w ww. zakresie i zastosowano pouczenie.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 430, 697)

---

⁴² Oględzinom poddano 12 z 88 wjazdów do lasów i miejsc postoju pojazdów.

26. Po 34 pożarach lasu występujących w kontrolowanym okresie sporządzano arkusze ewidencyjne pożaru lasu, zgodnie z wzorem określonym w załączniku 16 do *Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu*). Według ww. arkuszy ewidencyjnych w latach 2015-2018 (I półrocze) na terenie Nadleśnictwa nie wystąpiły pożary duże, bardzo duże lub katastrofalne⁴³, tj. pożary o powierzchni objętej przez ogień większej niż 10 ha, a największa powierzchnia pożaru wynosiła 2,5 ha. Wartość szkód powstałych w wyniku pożarów została oszacowana przez pracowników Nadleśnictwa na łączną kwotę 19,4 tys. zł, w tym: 11,0 tys. zł w 2016 r., 7,9 tys. zł w 2017 r. i 0,5 tys. zł w 2018 r.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 156-174, 449-450, 568-575)

Nadleśnictwo posiadało protokoły przejęcia 27 pożarzysk. Nie dokonano protokolarnego przejęcia pożarzyska od kierującego działaniem ratowniczym w przypadku 7 z 34 (tj. 20,6%) pożarów, co szerzej przedstawiono w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”.

(dowód: akta kontroli tom 1, 582-617)

Po pożarach lasu Nadleśnictwo przysyłało do właściwych terenowo komend Policji arkusze ewidencyjne pożaru, w których odnotowywano m.in. informacje o przyczynach pożaru i wysokości szacowanych strat. Powyższe informacje przysyłano m.in. w celu ustalenia osób odpowiedzialnych za powstanie pożaru.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 576-581)

Według wyjaśnień Nadleśniczego: *pracownicy Nadleśnictwa (...) współpracowali z organami policji w celu ustalenia sprawcy powstania pożarów (...) Podjęte działania nie doprowadziły jednak do wykrycia sprawców pożarów. W wyniku braku ustalenia sprawców pożarów lasu Nadleśnictwo w rozpatrywanym okresie czasu nie występowało z roszczeniami odszkodowawczymi za poniesione straty.*

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 542-453, 568-575)

27. Kontrolującym nie przekazano dokumentacji pozwalającej na stwierdzenie, w jakim zakresie Nadleśnictwo dokonywało analizy przyczyn powstania pożarów lasu. Protokoły z porad gospodarczych pracowników Nadleśnictwa z lat 2016-2017 zawierały zapisy: „analiza przyczyn powstania pożarów” bez wskazania zakresu lub wyników tej analizy. Według zapisów Planu Urządzenia Lasu, najczęstszymi przyczynami powstawania pożarów były podpalenia i nieostrożność ludzi przebywających w lesie oraz wypalanie traw i ugorów, a pożary ograniczone były najczęściej do warstwy runa.

(dowód: akta kontroli tom 1, 89-96, 618-623)

Nadleśniczy wyjaśnił: *Nadleśnictwo dokonywało analiz przyczyn powstania pożarów na naradach gospodarczych (...) Analizy dotyczyły pożarów występujących za bieżący okres gospodarczy. (...) Co roku Nadleśnictwo organizowało narady dotyczące szkodnictwa leśnego, na których również analizowana i omawiana była tematyka związana z ochroną przeciwpożarową.*

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 430-431)

W celu zwiększenia ochrony przeciwpożarowej lasów Nadleśnictwa wykonywano remonty dojazdów pożarowych, co szerzej przedstawiono w pkt 32 niniejszego wystąpienia. Wykonywano również prace porządkowe przy zbiornikach przeciwpożarowych. Ponadto w latach 2016-2018 (I półrocze) zakupiono łącznie 285 tablic związanych z ochroną przeciwpożarową, w tym w poszczególnych

⁴³ W pkt 7 *Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu* wyróżniono ww. grupy pożarów w zależności od powierzchni objętej przez ogień.

latach ww. okresu, odpowiednio: 65, 171 i 49 tablic. Pismem z dnia 27 lipca 2017 r. Nadleśniczy zwrócił się do Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych⁴⁴ z prośbą o akceptację wniosku o zakwalifikowanie do realizacji w 2017 r. ze środków pochodzących z nadwyżki kapitału obrotowego inwestycji drogowej polegającej na przebudowie dojazdu pożarowego nr 45 „Szczejkowska” w Leśnictwie Kłokocin na długości 3,2 km. Dyrektor RDLP wyraził zgodę na realizację powyższego zadania pismem z dnia 22 sierpnia 2017 r., a zadanie zrealizowano 8 grudnia 2017 r. za kwotę 595,2 tys. zł.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 439-441, 624-641, tom 2, str. 2 i 231)

28. W kontrolowanym okresie Nadleśnictwo posiadało *Programy edukacji leśnej*⁴⁵, w których zamieszczono m.in. informacje o obiektach edukacji leśnej i przyrodniczej, położonych na jego terenie, natomiast nie zawarto w nich postanowień w zakresie ochrony przeciwpożarowej lasów.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 642-667)

Nadleśniczy wyjaśnił: W mojej opinii ujęcie (...) w Programie Edukacji Leśnej postanowień z zakresu ochrony przeciwpożarowej lasów nie jest konieczne, gdyż wyżej wymieniony program ma zarys ogólnikowy, zawiera określenie bazy edukacyjnej, główne kierunki i wskazania rozwoju edukacji społecznej. Celem edukacji leśnej prowadzonej przez Lasy Państwowe jest upowszechnienie w społeczeństwie wiedzy o środowisku leśnym i zrównoważonej gospodarce leśnej, podnoszenie świadomości w zakresie racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania z lasu oraz budowanie zaufania społecznego do działalności zawodowej leśników.

(dowód: akta kontroli tom 1, 439-442)

W ocenie NIK, zawarcie postanowień z zakresu ochrony przeciwpożarowej w programach edukacji leśnej byłoby uzasadnione potrzebami edukacyjnymi, ze względu na występujące na terenie Nadleśnictwa pożary lasów.

29. Obowiązek prowadzenia działalności informacyjnej i ostrzegawczej w zakresie profilaktyki przeciwpożarowej, zawarto w Planie urzędzenia lasu Nadleśnictwa, w którym podano, że w ramach realizacji ww. zadań Nadleśnictwo będzie prowadziło działalność dydaktyczną w formach pogadarek, prelekcji, rozpowszechniania ulotek rozwieszania tablic ostrzegawczo-informacyjnych oraz współpracy z lokalnymi samorządami terytorialnymi, w zakresie podniesienia świadomości dotyczącej ochrony przeciwpożarowej.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 99)

W kontrolowanym okresie Nadleśnictwo prowadziło działalność informacyjną i ostrzegawczą w zakresie przeciwpożarowym poprzez m.in.: prelekcje w formie „spotkania z leśnikiem” w szkołach i domach kultury oraz rozpowszechnianie materiałów informacyjnych o zachowaniu w lesie i skutkach pożarów w trakcie zajęć edukacyjnych. Formy zorganizowanej edukacji leśnej Nadleśnictwo przedstawiało w sprawozdaniach przekazywanych do RDLP w Katowicach, w których wykazano m.in. liczbę zorganizowanych zajęć edukacyjnych: 201 w 2016 r., 185 w 2017 r. i 37 w pierwszym półroczu 2018 r. oraz liczbę uczestników tych zajęć, odpowiednio: 10.978, 11.419 i 1 000 osób. Największą liczbę uczestników odnotowano na:

---

⁴⁴ Dalej: „Dyrektor RDLP”.

⁴⁵ Tj. *Program edukacji leśnej na okres od 1 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2016 r. oraz Program edukacji leśnej na okres od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2026 r.*

- lekcjach terenowych i wycieczkach z przewodnikiem (4.046 osoby w 2016 r., 5.049 osób w 2017 r. i 4.255 osób w pierwszym półroczu 2018 r.),
- spotkaniach z leśnikiem w szkołach (odpowiednio: 2.992, 2.045 i 220 osób),
- lekcjach w sali edukacji leśnej zorganizowanej w siedzibie Nadleśnictwa (odpowiednio: 1.124, 1.122 i 188 osób).

Według wyjaśnień Nadleśniczego w zakresie działań związanych z edukacją leśną współpracowano z samorządami powiatów m.in: rybnickiego, gliwickiego, raciborskiego i żorskiego.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 192-199, 442-443, 642-661, 687-696)

30. Według list obecności w szkoleniach z zakresu ochrony przeciwpożarowej uczestniczyli wszyscy pracownicy Nadleśnictwa, tj. 64 osoby⁴⁶, stosownie do pkt 2.6.1 *Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu*.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 115, 668-686)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Nie dokonano protokolarnego przejęcia pożarzysk od kierujących działaniami ratowniczymi w przypadku 7 z 34 (tj. 20,6%) pożarów, które odnotowano w Nadleśnictwie w latach 2016-2018 (I półrocze), co naruszało pkt 9.1.1. *Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu*, wg której do obowiązków Nadleśnictwa po ugaszeniu pożaru należy przejęcie protokolarnie pożarzyska od kierującego działaniem ratowniczym.

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 126, 582-617)

Nadleśniczy wyjaśnił, że: *Z uwagi na miniony czas, trudne jest ustalenie kto, kiedy i w jakiej formie zwracał się (...) w sprawie wystawienia protokołu przejęcia pożarzyska. W tym zakresie Nadleśnictwo nie zwracało się w formie pisemnej również w terminie późniejszym o wydanie powyższego dokumentu (...) Należy przyjąć, iż powodem braków protokołów jest niedopatrzenie ze strony pracowników Nadleśnictwa, polegające na braku wyraźnego żądania w celu jego wystawienia (...) (...) W celu wyraźnego podkreślenia obowiązku dotyczącego protokolarnego przejęcia pożarzyska obowiązek ten zostanie niezwłocznie ujęty w formie aneksu do zakresu czynności leśniczych i podleśniczych. (...) Informuję, iż obowiązek protokolarnego przejęcia pożarzyska został omówiony na naradzie gospodarczej dla leśniczych i podleśniczych w dniu 28 września br.*

(dowód: akta kontroli tom 1, str. 446-447)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

Planowanie i wydatkowanie środków finansowych na realizację zadań

Opis stanu
faktycznego

31. Sytuacja finansowa Nadleśnictwa w okresie objętym kontrolą przedstawiała się następująco:

- w roku 2016 przychody ogółem wyniosły 19.966,1 tys. zł, koszty ogółem 19.150,7 tys. zł, zysk netto 760,0 tys. zł. Wartość inwestycji długoterminowych wyniosła 5,3 tys. zł, zaś krótkoterminowych 4.276,9 tys. zł. Wartość inwestycji dotyczących zabezpieczenia przeciwpożarowego

⁴⁶ Tj. 64 osoby wg stanu na dzień 30 czerwca 2018 r.

zamknęła się kwotą 205,6 tys. zł. Realizowano jedno zadanie inwestycyjne dotyczące zabezpieczenia przeciwpożarowego. Koszty bezpośrednie⁴⁷ ochrony przeciwpożarowej zaplanowano na 359,2 tys. zł, zaś wykonano 345,7 tys. zł. Plan zrealizowano w 96 %,

- w roku 2017 przychody ogółem wyniosły 21.877,0 tys. zł, koszty ogółem 20.260,7 tys. zł, zysk netto 1.567,2 tys. zł. Wartość inwestycji długoterminowych wyniosła 4,6 tys. zł, zaś krótkoterminowych 5.089,0 tys. zł. Wartość inwestycji dotyczących zabezpieczenia przeciwpożarowego zamknęła się kwotą 1.262,1 zł. Realizowano trzy zadania inwestycyjne dotyczące zabezpieczenia przeciwpożarowego. Koszty bezpośrednie ochrony przeciwpożarowej zaplanowano na 380,3 tys. zł, zaś wykonano 336,6 tys. zł. Plan zrealizowano w 89 %,

- w I półroczu 2018 r. przychody ogółem wyniosły 10.817,9 tys. zł, koszty ogółem 10.125,3 tys. zł, zysk netto 577,5 tys. zł. Wartość inwestycji długoterminowych wyniosła 4,2 tys. zł, zaś krótkoterminowych 4.779,9 tys. zł. Realizowano cztery zadania inwestycyjne dotyczące zabezpieczenia przeciwpożarowego. Koszty bezpośrednie ochrony przeciwpożarowej zaplanowano na 359,2 tys. zł, zaś wykonano 158,0 tys. zł. Plan roczny zrealizowano w I półroczu 2018 r. w 44 %.

W okresie planowania koszty bezpośrednie ochrony przeciwpożarowej – jak wyjaśniła Główna Księgowa - były szacowane w oparciu o lata ubiegłe. Ze względu na mniejszą liczbę pożarów, które wystąpiły na terenie Nadleśnictwa, bezpośrednie akcje gaśnicze bazy lotniczej były wykorzystywane w mniejszym zakresie, co spowodowało w latach objętych kontrolą, niższy stopień realizacji kosztów bezpośrednich w stosunku do planowanych.

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 1-4, 173-176, 353)

32. Wydatki na ochronę przeciwpożarową ukształtowały się na poziomie 551,3 tys. zł w 2016 r., 1.598,8 tys. zł w 2017 r. i 158,0 tys. zł w I półroczu 2018 r. Na wydatki te składały się wydatki inwestycyjne z zakresu zabezpieczenia przeciwpożarowego lasu i koszty bezpośrednie ochrony przeciwpożarowej. W okresie objętym kontrolą: w roku 2016 zrealizowano jedno zadanie inwestycyjne o wartości 205,6 tys. zł, w roku 2017 zrealizowano trzy zadania inwestycyjne za kwotę 1.262,1 tys. zł. W I półroczu 2018 r. realizowano dwa zadania inwestycyjne, które nie zostały do końca I półrocza zakończone i zafakturowane. Zadania inwestycyjne polegały na remoncie dojazdów pożarowych. W roku 2016 wyremontowano dojazdy pożarowe o długości 3,1 km, w 2017 r. o długości 8,6 km, a w I półroczu 2018 r. nie zakończono żadnego zadania (realizacja planu zadań przewidziana była na okres od 14.09.- 5.12.2018 r.).

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 1-4, 350)

Realizacja zadań inwestycyjnych z zakresu zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów Nadleśnictwa przedstawiała się następująco:

- w roku 2016 zrealizowano jedno zadanie Przebudowa dojazdu pożarowego „Górecka” nr 50 Leśnictwo Zwonowice o wartości kosztorysowej 272,2 tys. zł. Zadanie to nie zostało ujęte w planie finansowo-gospodarczym w 2016 r. z powodu braku środków finansowych. Zadanie zostało zrealizowane, jako dodatkowa inwestycja finansowana ze środków funduszu leśnego w kwocie 195,9 tys. zł⁴⁸

⁴⁷ Do kosztów bezpośrednich ochrony przeciwpożarowej zalicza się koszty porządkowania terenu, utrzymania punktów obserwacyjnych i punktów alarmowo-dyspozycyjnych, utrzymania zbiorników, wykonania i zawieszenia tablic informacyjnych, ćwiczeń ze strażami pożarnymi, lotniczych akcji gaśniczych, dogaszania pożarów.

⁴⁸ Decyzją nr 741 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 22.08.2016 r.

i w pozostałej kwocie ze środków własnych. Faktycznie poniesione wydatki opiewały na kwotę 205,6 tys. zł,

- w roku 2017 zrealizowano trzy zadania:

Pierwszym zadaniem była Przebudowa dojazdu pożarowego nr 11 „Chudowskie Stawy” w Leśnictwie Oczków oddział 8/9 – 5 o wartości kosztorysowej 342,7 tys. zł. W roku tym zaplanowano kwotę wydatków na realizację tego zadania na poziomie 250,0 tys. zł. Faktycznie poniesiono wydatki w kwocie 240,6 tys. zł. Zadanie zrealizowano.

Drugim zadaniem była Przebudowa dojazdu pożarowego nr 83 „Przy Dębinie” w Leśnictwie Żory o wartości kosztorysowej 496,2 tys. zł. W roku 2017 zaplanowano kwotę wydatków na realizację tego zadania na poziomie 450,0 tys. zł. Faktycznie poniesiono wydatki w kwocie 426,3 tys. zł. Zadanie zrealizowano.

Trzecim zadaniem była Przebudowa dojazdu pożarowego nr 45 „Szczekowicka” w Leśnictwie Kłokocin o wartości kosztorysowej 647,8 tys. zł. Zadanie nie zostało ujęte w planie finansowo-gospodarczym w 2017 r. W trakcie roku, po zatwierdzeniu planu finansowo-gospodarczego na wniosek Nadleśnictwa z dnia 27.07.2017 r. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach wydała zgodę na jego realizację. Zadanie zostało wykonane, realizację sfinansowano w ramach środków finansowych pochodzących z nadwyżki kapitału obrotowego jednostki. Faktycznie poniesiono wydatki w kwocie 595,2 tys. zł. Zadanie zrealizowano.

- w roku 2018 zaplanowano realizację czterech zadań:

Pierwsze zadanie to Przebudowa dojazdu pożarowego nr 11 „Chudowskie Stawy” w Leśnictwie Oczków oddział 6/9, 5/8, 4/7, na którą zaplanowano wydatki w wysokości 300,0 tys. zł. Do końca I półrocza nie realizowano tego zadania. Przetarg na to zadanie został ogłoszony 18.09.2018 r.

Drugie zadanie to Przebudowa dojazdu pożarowego nr 88 „Czwórka” w Leśnictwie Baranowice o wartości kosztorysowej 319,4 tys. zł, na którą zaplanowano wydatki w wysokości 280,0 tys. zł. Do końca I półrocza nie wydatkowano środków na realizację zadania. Według umowy wartość robót budowlanych wynosi 290,9 tys. zł. Roboty budowlane zostały zakończone we wrześniu 2018 r. i wykonawca przedłożył fakturę częściową.

Trzecie zadanie to Przebudowa dojazdu pożarowego nr 10 „Po korzeniach” w Leśnictwie Leboszowice o wartości kosztorysowej 312,4 tys. zł, na którą zaplanowano wydatki w wysokości 235,0 tys. zł. Do końca I półrocza nie wydatkowano środków na realizację zadania. Według umowy wartość robót budowlanych wynosi 284,3 tys. zł. Roboty budowlane zostały zakończone we wrześniu 2018 r. i wykonawca przedłożył fakturę częściową.

Czwarte zadanie to Przebudowa dojazdu pożarowego nr 19 „Basia A” w Leśnictwie Zacisze o wartości kosztorysowej 232,6 tys. zł, na którą zaplanowano wydatki w wysokości 110,0 tys. zł. Do końca I półrocza nie rozpoczęto realizacji tego zadania.

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 1-4)

W Nadleśnictwie w badanym okresie przeprowadzono 10 postępowań o zamówienie publiczne na realizację zadań z zakresu zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów: dwa postępowania dotyczące roku 2016⁴⁹, cztery dotyczące roku 2017⁵⁰ i cztery w I półroczu 2018 r.⁵¹. Szczegółowej kontroli prawidłowości przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego z ww. zakresu poddano jedno postępowanie. W ocenie NIK, zostało ono udzielone prawidłowo⁵².

(dowód: akta kontroli tom 2, str. 230-255)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁵³, wnosi o:

- 1. Przeprowadzenie okresowych kontroli dojazdów pożarowych oraz budowli piętrzącej zlokalizowanej w punkcie czerpania wody na „Stawie Gichta”.**
- 2. Wyposażenie bazy sprzętu pożarniczego zgodnie z obowiązującymi wymogami.**

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli Delegatury w Katowicach, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

⁴⁹ Jedno dotyczyło wykonania usług z zakresu gospodarki leśnej i jedno przebudowy dojazdu pożarowego „Górecka” nr 50 Leśnictwo Zwonowice

⁵⁰ Jedno dotyczyło wykonania usług z zakresu gospodarki leśnej a trzy dotyczyły przebudowy dojazdu pożarowego: „Chudowskie Stawy” nr 11 w Leśnictwie Oczków, „Przy Dębinie” nr 83 Leśnictwo Żory, „Szczekowicka” nr 45 Leśnictwo Kłokocin.

⁵¹ Jedno dotyczyło wykonania usług z zakresu gospodarki leśnej a trzy dotyczyły przebudowy dojazdu pożarowego: „Czwórka” nr 88 w Leśnictwie Baranowice, „Po Korzeniach” nr 10 w Leśnictwie Leboszowice, „Basia A” nr 19 w Leśnictwie Zacisze.

⁵² Do szczegółowego badania prawidłowości przeprowadzenia postępowania o zamówienie publiczne wybrano postępowanie dotyczące zadania inwestycyjnego o najwyższej wartości: Przebudowa dojazdu pożarowego nr 45 „Szczekowicka” w Leśnictwie Kłokocin.

⁵³ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm., zwanej dalej ustawą o NIK.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 15 listopada 2018 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontroler
Krzysztof Baron
Gł. specjalista kontroli państwowej**

.....